

Brüssel, 17. märts 2025
(OR. en)

7161/25

COH 19

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Dünaamilisem ja strateegilisem ühtekuuluvuspoliitika: muutuste elluviimine praeguses ja järgmises perspektiivis – <i>Arvamuste vahetus</i>

Ühtekuuluvuspoliitikat käsitleval üldasjade nõukogu 28. märtsi istungil palutakse ühtekuuluvuspoliitika eest vastutavatel ministritel käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi dokumendi alusel arutada teemal „Dünaamilisem ja strateegilisem ühtekuuluvuspoliitika: muutuste elluviimine praeguses ja järgmises perspektiivis“.

Taustdokument**ühtekuuluvuspoliitikale pühendatud üldasjade nõukogu istungile****„Dünaamilisem ja strateegilisem ühtekuuluvuspoliitika: muutuste elluviimine praeguses ja järgmises perspektiivis“**

Viimastel kuudel on üha intensiivsemaks muutunud mõttevahetus selle üle, milline võimalik tulevane vorm võiks olla järgmisel mitmeaastasel finantsraamistikul ja selle raames ühtekuuluvuspoliitikal. Seda arutelu on kujundanud kõik asjaomased sidusrühmad, kes esindavad Euroopa Komisjoni, liikmesriike, piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi, teisi ELi institutsioone ning akadeemilisi ja valitsusväliseid organisatsioone¹. Seniste mõttevahetuste peamised järeldused näitavad, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul ei ole võimalik enam vanaviisi jätkata. Ent üksikasjalikumate lahenduste jaoks on võimalikke lähenemisviise palju, mistõttu oleks vaja arutada praktilisi lahendusi ja saavutada nende suhtes konsensus.

¹ Muu hulgas: nõukogu järeldused ühtekuuluvuspoliitika kohta, ühtekuuluvuspoliitika eest vastutavate ministrite ühisavaldus, millele kirjutasiid alla 11 liikmesriiki (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL) ja mis võeti vastu 2024. aasta mais Prahast; ühtekuuluvuspoliitika tulevikku käsitleva kõrgetasemelise töörühma aruanne; üheksas ühtekuuluvusaruanne koos nõukogu järeldustega, mis võeti vastu 2024. aasta juunis; E. Letta aruanne „Much more than a market“ („Palju enam kui turg“); nõukogu järeldused ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kohta.

Euroopa Komisjon on järgmisteks aastateks välja pakkunud ELi peamiste eesmärkide ja prioriteetide kogumi². Need hõlmavad vajadust võtta julgeid meetmeid, et tagada kestlik jõukus, konkurentsivõime, demokraatia, julgeolek, kaitse ja vastupanuvõime, kaitstes samal ajal ELi väärtusi. Konkurentsivõimet nimetati ELi üheks peamiseks eesmärgiks, rõhutades, et see on Euroopa Komisjoni ametiajal kesksel kohal. Üks Euroopa konkurentsivõime alustalasid on inimesed ning seetõttu on väga oluline edendada oskusi ja häid töökohti. Lisaks on muutuv geopoliitilises olukorras saanud olulisemaks ka Euroopa kaitse, mida Euroopa Ülemkogu³ just kinnitas. Komisjon tõi välja võimalikud meetmed, et halduskoormust lihtsustada ja vähendada, edendada poliitika rakendamise kiirust ja paindlikkust ning poliitikameetmeid ELi ja liikmesriikide tasandil paremini koordineerida. ELi õigusraamistik tuleb läbi vaadata ja seda kohandada, et vastata paremini kodanike ja ettevõtjate vajadustele ning et võtta ELi vahendid kasutusele õigeaegselt ja tõhusalt.

² Euroopa Komisjon, 2025. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi konkurentsivõime kompass“, COM(2025) 30 final; komisjoni 2025. aasta tööprogramm „Üheskoos edasi: julgem, lihtsam ja kiirem liit“, COM(2025) 45 final; komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Lihtsam ja kiirem Euroopa: teatis rakendamise ja lihtsustamise kohta“, COM(2025) 47 final; Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 4. märtsi 2025. aasta kiri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Oskuste liit“, COM(2025) 90 final.

³ Euroopa Ülemkogu järeldused Euroopa kaitse kohta, 6. märts 2025.

2025. aasta veebruaris avaldatud teatises järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava kohta⁴ märgitakse, et tulevane ELi eelarve peaks keskenduma ühistele väljakutsetele, mille puhul Euroopa tasandi kulutused annavad suurimat lisaväärtust. Teatises on väga selgelt rõhutatud, et „**ELi prioriteete tuleb ellu viia koos liikmesriikide ja nende piirkondadega – sest paljusid ELi investeeringuid kujundatakse kohapeal – ning nende tegevust toetava ja stimuleeriva ELi eelarve abil**“. Rakendamise tõhustamise ja kiirendamise ühe lahendusena tuuakse esile tulemuspõhise lähenemisviisi jõulisem kasutuselevõtt.

Samas dokumendis pakub Euroopa Komisjon välja ka uue lähenemisviisi ELi ajakohastatud eelarvele, mille keskmes peaks olema muu hulgas see, et „**[i]ga liikmesriik saab peamiste reformide ja investeeringute kava, milles on põhitähelepanu meie ühistel prioriteetidel, sealhulgas majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel**“. Komisjon märkis, et „*[p]artnerluses riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutustega tuleb kavandada ja rakendada tugevdatud ühtekuuluvus- ja majanduskasvupoliitikat, mille keskmes on piirkonnad*“, kuid seda, kuidas seda praktikas teha, on vaja täiendavalt selgitada.

Komisjoni sõnul võiks selline kava pakkuda võimalusi parandada ELi ja liikmesriikide poliitika koordineerimist, tagada nendevahelise koostoime ja soodustada struktuurimuutusi (liikmesriikides ja piirkondades), tingimusel et see on seotud rakendusnormide ühtlustamise ja lihtsustamisega. Siiski puudub selgus seoses kavandatud reformide ja investeeringute lisamisega riikide kavadesse, eelkõige võttes arvesse kogemusi, mida saadi taaste- ja vastupidavuskavade raames reformide rakendamisel, ning probleeme piirkondade asjakohase rolli määratlemisel selles mudelis. Lisaks on ebaselge ka selle uue lähenemisviisi võimalik mõju piirkondlikele erinevustele riigi sees ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste roll, mis võib tekitada probleeme seoses universaalse lahenduse jõustamisega. Seetõttu on vaja kaaluda ja arutada liikmesriikide vahel seda, kuidas ühtekuuluvuspoliitikat tuleks 2027. aasta järgses finantsperspektiivis rakendada, võttes eelkõige arvesse komisjoni ettepanekuid ELi prioriteetide kohta, rakendamismeetodit ja ühtekuuluvuspoliitika positsiooni nendes ettepanekutes.

⁴ *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava“, COM(2025) 46 final.*

Võttes arvesse arutelu intensiivistumist selle üle, kuidas viia meetmed ja poliitika kooskõlla komisjoni välja pakutud uute ELi prioriteetidega, **tundub asjakohane ajakohastada ühtekuuluvuspoliitikat juba ka praeguses mitmeaastases finantsraamistikus, ühtekuuluvuspoliitika programmide käimasoleva vahehindamise käigus.** Praeguse ühtekuuluvuspoliitika kohandamine ühistele väljakutsetele nõuaks kõigi asjaomaste sidusrühmade jõupingutusi ELi, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et ühtekuuluvuspoliitika rakendamist ja tulemuste saavutamist ümber suunata ja kiirendada.

Sellega seoses juhtis komisjon tähelepanu, et **ühtekuuluvuspoliitika programmide käimasolev vahehindamine** võiks anda hea võimaluse viia ühtekuuluvuspoliitika kooskõlla esilekerkivate vajaduste ja ELi prioriteetidega, pidades eelkõige silmas ELi konkurentsivõime ja vastupanuvõime suurendamist, julgeoleku tugevdamist ja menetluste lihtsustamist. Samal ajal rõhutatakse vajadust teha edusamme peamistes ELi algatustes, nagu taskukohase ja kestliku eluaseme kättesaadavus või kaitsevõime tugevdamine ELis⁵. Käimasolevat ühtekuuluvuspoliitika vahehindamist võiks kasutada ka võimalusena, et kaaluda täiendavate vahendite, võimaluste ja stiimulite kasutamist kaitse eesmärkidel⁶, sealhulgas mitte ainult kahesuguse kasutusega, vaid ka üksnes sõjalise otstarbega taristu jaoks. Seetõttu **on vaja kaaluda, kuidas see ühtekuuluvuse eesmärk saavutada, tegeledes samal ajal selliste põhiprobleemidega nagu konkurentsivõime, vastupanuvõime, julgeoleku ja kaitse tugevdamine ELi, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil lühi- ja pikaajalises perspektiivis.**

⁵ Muu hulgas: juhtiva asepresidendi Raffaele Fitto kõne konverentsil „The European Way of Growth: A Growth Policy for a Secure, Resilient and Globally Competitive Europe“, Euroopa Komisjoni juhtiva asepresidendi Raffaele Fitto kõne ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kohta Euroopa Parlamendi regionaalarengukomisjonis – REGI, Euroopa Komisjon, 2025, Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni kiri, 4. märts 2025
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684

⁶ Euroopa Ülemkogu järeldused Euroopa kaitse kohta, 6. märts 2025.

Ühtekuuluvuspoliitika eest vastutavate ministrite ametlikul istungil toimuva arutelu eesmärk on uurida võimalusi ühtekuuluvuspoliitika tugevdamiseks. Ei ole kahtlust, et tulevane ühtekuuluvuspoliitika peaks arenema ja olema ELi ühiste prioriteetidega rohkem kooskõlas. Samal ajal tuleb siiski säilitada selle põhieesmärk, milleks on sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamine, ja seda veelgi tugevdada.

Selleks et üldasjade nõukogu istungil ühtekuuluvuse teemat käsitlevat mõttevahetust suunata, kutsub eesistujariik Poola ministreid üles jagama oma arvamust allpool esitatud küsimustes. Neid küsimusi käsitletakse ühes ja samas ümarlauavoorus. Sõnavõttud ei tohiks kesta kauem kui neli minutit.

1. Kuidas tuleks saavutada aluslepingutes ette nähtud ühtekuuluvuspoliitikaga seotud eesmärgid ja edendada mitmetasandilist valitsemist ELi poliitika uues struktuuris pärast 2027. aastat? Kuidas tuleks kavandatavate riigipõhiste kavade raames ühtekuuluvuspoliitika, sealhulgas reformid ja investeeringud riiklikul ja piirkondlikul tasandil, programmitöösse lisada?
2. Võttes arvesse komisjoni lähenemisviisi ja Euroopa Ülemkogu järeltule, kuidas tuleks praeguses finantsperspektiivis ühtekuuluvuspoliitikat kohandada, et esilekerkivatele prioriteetidele ja vajadustele tõhusalt reageerida?